

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092 sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 ft
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési díj:

Egészévre . (Jan.—dec.) 6 frt o. é.
Évnegyedre (apr.—jun.) 1 „ 50kr.

A „Jogász-egylet“ tagjainak azonban egész évre jövőben is csak 4 frtéért,
Félévre . . . 2 „ o. é. fog megküldetni.

Maros-Vásárhely, ápril 12.

Az országgyűlés folyó hó 16-án be leend zárva. Még csak négy rövid nap leendnek együtt képviselőink. Szerencsés közölök, ki azon tiszta öntudattal térhet vissza választóihoz, hogy ő rosszat nem tett, a jót nem akadályozta.

Azonban e tekintetben nem elég a képviselőnek saját öntudata, miután egy országgyűlési képviselő nem csak a maga — hanem az egész hon embere, s mint ilyen, az egész haza jóváhagyását köteles kiérdemelni. Különben is jól mondja azt Bentham: nem elég az embernek becsületesnek lenni, hanem becsületesnek is kell tartatni. És már ezen elv szerint egy országgyűlési képviselő eljárása általános szigorú bírálat tárgya, mely általánosságba az ország határain kívül eső művelt alkotmányos világ annival inkább beletartozik, mert bármely tárgy egy bizonyos távolságban sokkal alaposabban, sokkal tisztábban felfogható. Meg is vagyunk győződve, hogy a külvilágnak országgyűlésünk munkálatát s egész eljárását tárgyzó bírálat nem fog kimaradni. A mi intonatio e részben eddigelő történt, az épen nem kedvezőleg hangzik az ellenzékre nézve. Szoros figyelemmel kísérendjük az alkotmányos organumok erre vonatkozó nézeteit, s miután a magyar föld határain belül küzdő pártok, saját eljárásuk és állásuk igazolása mellett fognak küzdeni, kétséget nem szenved, hogy az igazság ki-tüntetésére documentumul a mérleg azon serpenyője fog szolgálni, melybe a külföld civilizált közvéleménye leend helyezve.

Mi ezuttal lapunk mai számában miniszterelnök gr. Lónyay Menyhért beszédét egész terjedelmében két okból közöljük. Mi, ugyanis óhajtuk, hogy lapunk olvasó közönsége ezen — modor, érzés és ész szempontjából — korszaki beszédet szükség esetében, bármikor is elővehesse, s abból mind azt, a mi a mindjárt lejárandó szomorú emlékü országgyűlésen ezen beszédben tisztán előadott nézetekkel szembe mondatott és történt, felfogva, megértve, saját belátása szerint ítélhesse meg.

Mi azt akarjuk, hogy a „Székely Hirlap“ előfizetője a Deák-párt magaviseletét az annyira próbakövíül szolgált országgyűlésen oly nemes alaptól olvashassa, melylyel szembe bármely kortesfogás rágalommal silányuljon. A mi célunk nem félrevezetni, hanem felvilágosítani akarás oly adat alapján, melyen bár mily eszesen mystificaló okoskodás megtörik. Mi, miután a miniszterelnök beszédében az országgyűlési többség nemes eljárása megtámadhatlan tisztaságban van az olvasó világnak bemutatva, e beszéd közlése által az Áriadné fonálát akarjuk az olvasó kezébe juttatni, hogy

annak segítségével az annyira veszélyes ámitási labirintból tiszta világosságra juthasson.

De közöljük ezen beszédet azért is, hogy az 1872-ik országgyűlés végperceit siettető páratlan erőszakolási műtételekkel szembe maradjon fel bár egyetlen oly emlék, mely a jövőben képes legyen a jelen időbeni magyar kormány alkotmányoszerű tiszta eljárásáról tanuskodni. Tudjuk, hogy a frankhoni nemzetgyűlés eljárása mily zavaros, mily zűlélt, mily correctségnélküli volt minden tekintetben. Thiers ezen szomorú állást felfogta, s a nemes érzelmű francia nemzet érdekében, ezen kedvetlen helyzet által előidézett keserűséget lehetőségig adoucirozni kívánván, zárbeszéde által mind nemzete, mind a culturvilág előtt oly szépen szemeli ki a nemzetgyűlés eljárásában található kevés rendest és jót, s ehez oly nemesen ragasztja a nemzet intentionirol terjedelmes előterestést, hogy a francia lapok unisono hangoztatják az említett beszédet tárgyzó dicséretüket, s a mivelt idegen lapok, a „Times“-on elkezdve, mind, mind teljes meglepéssel nyilatkoznak a frankhoni elnök beszédéről.

Ép ily nemes szolgálatot teend a magyar miniszterelnöknek lapunk mai számában közölt beszéde, a magyarhoni országgyűlés véperceit compromittáló eljárással szembe, az igazság barátainak.

Dobolyi Sándor.

Jogi rovat.

A kir. járásbírák és albirák közötti viszony.

Szaklapjaink majd mindegyike szelöltötte e kérdést, s különböző vélemények kerültek felszínre a nélkül, hogy a gyakorlatban végleges megállapodás történt volna. Nézetünk szerint eddigelő különösen a „Jogtudományi Közöny“ idei 21- és 27-ik számai igen helyesen nyilatkoztak e tárgyban, midőn a járásbírák és aljárásbírák közötti viszonyt nem sub-, hanem coordinativ szempontból tárgyalják.

Öszintén megvallva, igen óhajtható lesz vala, ha a f. évi április 4-ki igazságügyi miniszteri utasítás szóban levő viszony tüzetes megszabására is kiterjed; mert hol a törvény nem egész határozott s így bizonyos tekintetben kétséges s különböző értelmezésre nyújt alkalmat, ott az illető szakminiszter lehet hivatva, nem ugyan magyarázni a törvényt, hanem annak értelmében egy praecedent állítani fel, s ez által elejét venni a setétbeni tapogatózásnak.

Hogy a járás- és albirák körét megszabó 1871-ik évi XXXI. t. cz. nem bir kellő praecisitás- és világossággal, eléggé igazolja már azon egy körülmény is, mikép annak értelme felett a gyakorlati életben máig sem jutottak a törvény szellemének megfelelő és egyöntetű megállapodásra.

Idézett törvény eddigi alkalmazására nézve valóban elmondhatjuk, hogy a hány ház annyi szokás; mert nem csak különböző helyeken, de ugyanazon egy törvényszék területén járásbírák is különböző felfogás — lehet — érdekek által vezéreltetve, a tekintetben egymástól merőben eltérő ügyvitellel élnek, s míg egyik helyen a járásbíró járása területét két felé osztva, egyikbeni bíráskodással az albirót önállóan bizta meg, addig a másik helyen az albirónak meg kell elégednie a járásbíró által ternion szerint kiosztott ügydarabok sovány feldolgozásával, melyek általa a járásbíró revisiója alá terjesztetvén vissza, utóbbi átvizsgálása után s neve aláírása alatt látnak csak újra napvilágot.

Szerény véleményünk szerint azonban érintett gyakorlatok egyike sem felel meg, sem a törvény szavai, sem annak szelleme, s legkevésbé az önálló független bíráskodás elvének.

Mert azok, kik a bírósági kerület felosztása módját gyakorolják, nézetünk szerint helytelenül cselekednek, mert egy törvényesen megállított bírói területet se-

paralni, a járásbíró jogkörén messze túl esik, mert e szerint ugyanazon járás két járásbíróval birna, mi által pedig az 1871. XXXI. t. cz. 2-ik szakasza első tételén ejtetnék sérelem, mely szerint a járásbíró egy járásbíróból áll, kihez szükség esetében „egy vagy több aljárásbíró nevezetetik“

A törvény idézett szövege tehát a járás felosztását meg nem tűri, tisztán megszabván, hogy egy járásbíró-ságnál csak egy járásbíró existálhat, kinek munkaköre szükség esetében egy, vagy több aljárásbíró által könnyítettik.

Még kevésbé helyeselhető azon második gyakorlat, mely szerint a járásbíró a hozzá érkezett ügydarabokat az albirónak, mint egy afféle régi bezirks-adjunctusj féle személynek kiosztva, utóbbi által földolgozott darabokat revisiója alá veszi, azokat átböngészve, tetszése szerint javítgatja, sőt meg is változtatja, s azután a nem általa készített fogalmazványokat is saját neve alatt adványoztatja ki, mely eljárás nemcsak hogy helytelen, de törvénybe ütköző is, mert idézett törvény szakasz második tétele szerint:

„a járásbíró, mint egyesbíró jár el.“
már pedig az egyesbíró gremialis szerkezettel nem bir, s ha a járásbíró a társas bírósági elnök mintájára az ügydarabokat bíró társa — az albiró — által csak földolgoztatja, utóbbi véleményét a magáéval kieseréli, s a nem általa készített fogalmazványt saját neve alatt adhatja ki, ez esetben a járásbíró nem egyes, hanem társasbíró jellegét veszti fel azon éles különbséggel mindazonáltal: hogy míg utóbbi helyen a bírói határozatok csak kellően alakított s ellenőrzött tanács ülésben hoztatnak, addig a mondott értelemben eljáró járásbíró egyedül maga képez sénatust, s saját, sokszor az albirótól egészen elütő véleménye nyer érvényt, mi újra nem állhat, mert többször idézett törvényszakasz utótétele szerint „az aljárásbíró azon ügyekben is, a melyeket a járásbíró hozzája utal, mint önálló bíró jár el.“

E tétel tehát elég világos annak megértésére, hogy az albiró a járásbírónak véleményéhez kötve nem lehet, működési körében töle független, s amannak subordinálva nincsen, hanem a járásbíró által hozzája utalt ügyekben, a per teljes legomolyításáig s irattárban helyezéséig minden idegen befolyás mellőzésével, úgy föl, mint lefelé, saját neve és felelősége alatt önállólag intézkedik és jár el.

Maros-Vásárhelyen, 1882. ápril 11.

Kuti Albert.

Országgyűlés.

1872. márt. 28-án

d. e. 10 órakor.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Széll K., Szeniczey Ö., Mihályi Péter, Jámor P.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay M., Tisza Lajos, Pauler Tivadar, Tóth V. és Bittó István. A mult ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítettik.

Következik a napirend: a választási tvjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Gr. Lónyay Menyhért miniszterelnök: Engedjék meg, hogy néhány komoly szót intézzek a t. házhoz. A mult napokban többször gondolkoztam azon, itt-e már az ideje, hogy ismét úgy, mint azt 7-kén tettem, elmondjam nézeteimet a mostani nevezetes parlamentararis crisis jelen állásáról; nem akartam szólani, mert mindig reméltem, hogy elő végre is azon pillanat, midőn felismeri az ellenzék azon visszás helyzetet, melyet teremtett; meggondolja cselekvényeinek minden lehető következményeit s győzedelmeskedni fog a valódi, önzetlen hazaszeretetet a látszólagos pártérdek felett.

Szándékosan vártam a szólással, nehogy felszólalásomnak az legyen következménye, hogy meggyőződése nyilvánítása, nézetem kifejtése, új meg új anyagot szolgáltatson a meddő s lankadni indult egyoldalú sziváradatnak. De a mult napokban alkalmazott modor, — az eszközök, melyek igénybe vétettek, meggyőztek arról, hogy eljött azon idő, midőn már hallgatni mulasztás volna, midőn szólanı kötelesség. (Halljuk!)

Felszólalásom egyedüli célja, hogy ismét feleljem szavamat az alkotmányosság, a haza és nemzetünk jövője érdekében, s kérem az ellenzék, hogy most, midőn talán még nem késő, térjen vissza a törvényhozási megillető rendszeres tárgyalás modorára és ez által —

ha még lehet — tegye jóvá az elkövetett hibákat, állítsa vissza a képv. ház tekintélyét és mutassa meg, hogy az ellenzék előtt se egészen közönyös a parlamentarismus és alkotmányosság alapelve és életfeltétele. (Helyeslés jobb felől.)

Éltünk válságos pillanataiban, midőn érezzük, hogy fontos irányadó határozatot kell a további teendőkre hoznunk; midőn még van talán idő a követett s hibás úrról letérnünk, — mindig tanácsos: vizsgálnunk a helyzetet, melybe jutánk, s így visszatekinteni a közelebbi történetekre. — Ily válságos pillanatban vagyunk most rövid parlamentarizmus életünkben, s így legyen szabad visszatekintnem a múlt hetekre, és röviden jeleznem a történeteket, hogy azokból tanulságot merítsünk, és hogy tisztán álljon mindenki előtt azon eljárás, melyet követnünk a kötelesség és hazaszeretet parancsol. (Halljuk! Halljuk!)

Magam is azon nézetben vagyok, hogy oly fontos törvénynek, minő a választási törvény, tárgyalására a legcélszerűbb időszak az ülésszak kezdete; azonban megjegyzem, hogy a választási törvény iránti javaslat a képv. házhoz beterjesztetett november 9-én, tehát nemsokára 5 hónapja lesz, hogy a ház előtt fekszik. Beterjesztetett e javaslat előbb, mintsem szerencsém volt e helyet elfoglalni; azonban az összes ministerium terjesztvén azt a ház elé, e javaslat iránt a felelősséget és együttműködést egész készséggel elvállaltam.

Az ellenzék részéről sokszor és tegnap is szemrehányás emeltetett, hogy mi nem közelítünk és egyáltalában nem vesszük tekintetbe az ő igényeiket. Az okoknak mindig kész volt engedni e párt, a törvényhozás menetére hivatkozom, hogy midőn e helyet elfoglalni szerencsém volt a budget-tárgyalás kezdetén magam szólítottam fel az ellenzék vezetőit, hogy értekezzünk e tárgyról és rövidítsük meg a budget-tárgyalások folyamatát, hogy üdvös törvények alkotására minél több időnk jusson. Sajnálom, hogy nem hallgattattam meg. Mi természetesebb, mint az, hogy a budget-tárgyalás hosszú folyamata volt és ennek folytán minden törvényjavaslat tárgyalása és így a választási törvényé is az országgyűlési időszak utolsó hónapjaira maradt.

Mind a mellett még azt sem lehet mondani, hogy nem volt elegendő idő adva ezen törvényjavaslat tanulmányozására, — mert, hogy kellő idejük legyen a képviselőnek ezen törvényjavaslat minden részletével megismerkedni és azt alaposan megfontolni, az osztálytárgyalások előtt a ház hosszabb ideig szünetelt, a többség tárgyalta részletesen, tett rajta nevezetes módosításokat.

Alaptalan tehát mindazon állítás, mely ezen javaslatot egyszerűen kormányjavaslatnak kívánná tekinteni. Megindult az általános vita febr. 21-én és tartott márt. 5-ig, tehát egész 14 napon át; márt. 5-től mai napig 24 nap telt le, összesen több, mint egy hó, a nélkül, hogy bármely eredmény elértetett volna, sőt az ellenzék részéről nyíltan és határozottan kimondatott ezelőtt három héttel s azóta folyást ismételtetett, hogy kések ezen törvénynek létrejöttét erőszakkal is megakadályozni, tehát minden más üdvös törvényjavaslat tárgyalását lehetetlenné tenni. Pedig tekintve a fontos teendőket, melyek még ezen országgyűlésre várnak, s melyeknek befejezése az ország érdekében elkerülhetlenül szükséges, mennyi üdvös törvényt lehetett volna ez utóbbi két hét alatt létrehozni! (Ugy van! jobbfelől.)

Midőn bebizonyolni látszott, hogy ezen, a parlamentarismus történetében hallatlan eset, komolyan valószínűsített szándékoltatik, nem mulasztám el, még pedig f. hó 7-dikén, a lehető legkiméletesebb módon figyelmeztetni a t. házat, kérve az ellenzék, de kérve egyszersmind a többséget is, hogy őrizzük meg a törvényhozás tekintélyét és méltóságát, ne alacsonyítsuk le a meddő és minden haszon nélküli és csak az idővesztetetésre szánt egyoldalú vitatkozásokra; kérve kértem az ellenzék, becsüljük meg azon két nagy kincset, melyet birunk: a parlamentarismus és a szólásszabadságot; azonban mindez nem használt semmit. Napról-napra idézte és nézetem szerint sokban nem helyesen értelmezte az ellenzék a házszabályok rendelkezéseit, melyekre nézve igen helyesen jegyezte meg tisztelt barátom a pénzügyminister, hogy ezen szabályok nem oly ház számára voltak alkotva, melyről fel lehetett tenni, hogy annak bármely része, bármely kisebbsége a házszabályokat a törvényhozási teendők egyenes megakadályozására és a szólásszabadsággal való visszaélésre fogja kiaknázni.

A múlt három héten lefolyt tárgyalások világosan kimutatták, miképen lehet a névszerű szavazással visszaélni, melynek a józan felfogás szerint más feladata nem lehet, mint hogy azon esetben, midőn a többség megszámolás által biztosan nem vehető ki, a szavazatok arányát biztosan kitüntető mód alkalmaztassék, még pedig csak nagy és fontos kérdéseknél, hol súlylyal bír nem csak az, hogy hány szavazattal, de egyszersmind az is, hogy kiknek a szavazatával döntetett el a kérdés. Több évi tapasztalat ezt igazolja, — hogy ezen szakasz így alkalmaztatott és értelmezett mindaddig.

Visszaélés történt az interpelláció jogával, midőn a szabályok nyilvános rendelete ellenére hosszú órák töltettek el azáltal, hogy egyes interpellálók, noha kötelességek lett volna röviden indokolni interpellációjukat, részint régebben elmondott beszédeket, részint okmányokat olvastak.

Visszaéltek a kérvények tárgyalásánál. Azelett a kérvények tárgyalása alig fél órai időt vett el; most minden ok és cél nélkül, sőt a szabályok és a parlamentarismus természetével és szellemével ellentétben a kérvények felolvasása is követeltetett, sőt egy alkalommal négy egészen egyforma tartalmu kérvény olvastatott fel s minden szombatn reggel és este 7 óra hosszat tartott a kérvények tárgyalása.

A képviselők ideje a hazáé, és azon képviselő teljesíti hű kötelességét, ki nem tekintve az idő tartamára, melyet a törvényhozási terebben tölteni kénytelen, kész elvégezni azt, ami szükséges. (Helyeslés jobbfelől.)

A múlt hetekben minden más alkotmányos országok par-

lamentum szokásaival ellentétben, az órák száma felett folyt több napig tartó hosszú és meddő vita, mely alatt minden lehető tárgyról szövegezték, de csak az ellenzék részéről, holott a feladat nem az, hogy bizonyos számú órákat itt töltsünk, hanem az, hogy bizonyos fontos tárgyakat kellő időben elvégezzünk. Ezen egész vita nézetem szerint, ellentétben áll a házszabályok 160. §-ának nyilvános rendelkezésével.

De mit mondják a törvényjavaslat címének megállapítása felett folyt vitának egyoldalú beszédadaratáról. Hallatlan ez a parlamentek történetében. 8 napig csupán ellenzéki részről 70 képviselő tartott beszédeket és ismételte ezen törvényjavaslat általános tárgyalását harmad ízben.

De mi mind ennél komolyabb: a múlt heti vitatkozások bizonyítják, hogy a szabályok nem adnak kellő befolyást és hatalmat az elnöknek a tanácskozáskor vezetésére, s hogy a szólással való visszaéléseket az elnök többszöri intése és felszólalása nem képes meggátolni.

Mindezt azért jelzem, mert a múlt hetek tapasztalatai világosan bizonyítják, hogy mindennek felett gondoskodni kell jövőre a tanácskozási rend biztosabb megállapításáról; másképp a jövőben minden törvényhozási működés lehetetlenné fog válni.

Csak az életképes, a mi céljának megfelel, s így a törvényhozási működés biztosítására oly szabályok lesznek jövőre megállapítandók, melyek a parlamentarizmus működés rendszeresítését nem akadályozzák, de előmozdítják. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Ezen eljárás ellenében a többség három héten keresztül a türelemhez nyúlt, s ha a türelem erény, még pedig önmegtagadással járó erény egyeseknél, mennyivel nehezebben gyakorolható az egy számos tagból álló testületnél. Kitarás a türelemben jellemzi a ház többségének magatartását, nem pár óráig, de most már hetekig; az őszinte jó szándéknak és hazafiai kötelesség teljesítésének öntudatában komoly csendben türtük, a méltó viselkedésnek még jelét sem adva, azon alaptalan vádakat, melyekkel naponta elhalmoztattunk, bizva abban, hogy végre is megjő az ellenzéknek a magabírási órája.

Nem mondhatják, hogy erre időt nem adtunk; mi, kik drágának tartjuk az időt, 8-án a képv. ház t. elnökének felszólalására belenyugodtunk a zárt ülésbe és abba, hogy a kedélyek csillapítása végett ülés ne tartassék; de még a délutáni órákra sem tűztünk ki osztály-üléseket, mi által a kimélet jelét kívántuk adni az ellenzéknek, miután pártjuk érdekében akkor tartották az előtanácskozmányokat; sőt még a vasárnapi napot is szabadon hagytuk s akkor sem tartottunk osztály-üléseket, midőn hasonló esetben magunk számára ezt nem követeltük.

Mi kitartó türelmet tanusítottunk, mert éreztük, hogy az ellenzék határozottan kijelentett szándéka és törekvése kérdésbehozni minden alkotmányosságnak alap- és életfeltételét; mert nyíltan, leplezetlenül és határozottan felállították azon elvet, hogy a kisebbség ellenállhat a többség akaratának. Tagadjuk meg azon elvet, hogy a többség határoz, és megszűnt a társadalmi rend a legkisebb községtől fel egészen a törvényhozásig. Megérti azt a legutolsó közlés tagja, hogy hová lenne a rend, ha nem a község tanács többségének akaratára szerinte intéztetnének a község ügyei. Hát ha a megyék és városok gyűlései követnék példájukat, s a kisebbség akarna erőszakkal uralkodni a többség felett, — hol állna meg a társadalmi rend, hol az alkotmányos szabadság? (Előnk helyeslés a jobboldalon.) És mi adjunk erre példát?

Azt mondják, hogy egyezkedési ajánlatokat tettek.

Mi készek voltunk értekezésbe bocsátkozni, még pedig a legőszintebb egyezkedési hajlammal; de lehetséges-e valóban alkotmányos érzésű férfira nézve alkudozásra lépni az alkotmányosság életfeltétele felett; elismerni jogosságát a kisebbség uralmának a többség felett? (Tetszés jobbfelől.) Oda juttassuk-e mi, az országgyűlés, a mely pedig hivatta van az egész országnak példát adni, oda juttassuk-e, mondom, az országot, hogy reánk nézve is valósuljon az, a mi egy szomszéd nemzet vesztének foka volt, t. i. az országgyűlési kisebbségek, sőt egyesek által gyakorolt veto-jogra? (Előnk helyeslés jobbfelől.) Azonperczől fogva megszűnt a comp romissum lehetősége, midőn itt nyíltan, az egész világ előtt és határozottan az ellenzék kifejezte, hogy a törvényhozás működése megakadályozásában erőszakkal fog élni, — azaz: ráerőltetni a többséget a kisebbség akaratára. (Tetszés jobbfelől.) Ezek voltak a szavak, melyeket használtak. Igaz, hogy ezen szó először a szélsőbal részéről hangoztatott; de csatlakozott hozzáabalközép is, s viseli ezen ténynek minden következményeire a felelősséget.

Ne higgyék hogy ezen eljárásuk tetszésre fogna találni; érzí azt mindenki, a ki igazi alkotmányos érzéssel bír, hogy vannak elvek és kérdések, melyek feltett transzaccióra lépni nem lehet. Roszással találkozni és foguak találkozni jövőre is Európa mindazon népeivel, melyek az alkotmányosságot és az alkotmányos kormányzatot tartják legcélszerűbb eszköznek a józan szabadság biztosítására; és kárörömrre fogják indítani — sőt már is indították — mindazokat, kik az alkotmányosság ellenéi.

Bennünket csak egy nagy eszme, egy nagy gondolat és egy magasztos cél vezet: — az alkotmányos rendet megszilárdítani, a törvények iránti tiszteletet fentartani és még jókor megakadályozni mindazon törekvést, mely Szt. István koronájának, politikai nemzetünk dissolutiójára vezethetne s ép azért, mert rendet, a szabadsággal párosult rendet alkotmányosságot és törvény iránti tiszteletet kívántunk és kívánunk létesíteni és azt kívánunk és kívívunk minden ellenzék dacára hazafiai kötelesség, — ép azért terjesztettek elő azon tvjavaslatok melyeknek megakadályozása az ellenzék főtörekvését képezi. (Helyeslés jobb felől.)

Mi kimondottuk, s legjobb meggyőződésünk szerint hisszük, hogy hazánk jelen viszonyai közt, tekintve a nép műveltségi fokát, nem létező viszonyok consolidációjára de politikai nemzetiségünk veszélyeztetésére szol-

gálna, ha már most az 1848-ki törvények által megállapított liberális censust kiterjeszteni s nagyban szélesíteni kívánunk.

Nagyszerű csalogás azt hinni, hogy az általános szavazati jog nálunk az alkotmányos szabadság védelmére szolgál; más nemzetek példája eléggé tanúsítja, hogy az gyakran ellenkezőre vezet, s hogy mindenütt hol az általános miveltség és értelmiség el nem terjedt a széles alapu választási census az állapotok consolidatióját nem mozdítja elő.

Itt két egymással ellentétben álló nézet van, mely szerint a mi részünkről az 1848. törvénynek félremagyarázhatatlan létesítése, az ellenzék részéről pedig az 1848. törvény által megállapított, de egyes pártterdekekből és a törvény félremagyarázásából eredett visszaélések törvényesítése s a választási censussal az 1848-diki törvényekkel meg nem egyező kiterjesztése szándékoltatik.

Bizonyára előfordult, hogy a törvénynek nyilvános rendelete ellen talán pártterdekből hibás összeírások történtek, és ezeket törvényesíteni, úgy mint az ellenzék kívánja, ismét nem más volna, mint az 1848-ki törvények által megállapított választási törvény félremagyarázása által a választási censust szélesíteni.

Egyedül a városokban levő házaknál ismerhetjük el felszólalásaikat jogosultaknak, és maga a többség, mielőtt még az ellenzék ez iránt felszólalt volna, elhatározta, hogy a beadott javaslat ezen pontra nézve módosítottassék, a mennyiben mi is részünkről készek vagyunk hozzájárulni ahhoz, hogy nem az adótétel, hanem a lakrészek száma vétessék a választási képesség alapjául, miután mindenütt másutt a törvény által megállapított adómérv helyesen alkalmazható, de a házostály-adó behozatalánál a házak értéke alacsonyán vétetett föl.

Röviden kívántam jellemezni a két álláspont közti különbséget, noha az ellenzéknek egy nagy része, mint az utóbbi napokban történt nyilatkozatokból kitűnik, még azon tul is kívánt menni, sőt egy nevezetes része az általános szavazati jog, a suffrage universel mellett nyilatkozott, és maga a balközép egyik vezére az általános szavazati jogot, ha nem is kívánja mindjárt életbeléptetendőnek, de mint távolabbi cél szánny-adáskép tűzte ki.

En azt hiszem, hogy nem egyeznek meg a törvényhozás tekintélyével, ha más mérveket állapítana meg ott, a hol az állam iránti kötelezettség lerovásáról, t. i. az adótétel megállapításáról, — s mást ott, a hol jogok gyakorlatairól, t. i. a választási képességről van szó.

Komárom városa t. képviselője sokat emlegette a statisztikai adatokat s táblázatokat, melyeket előkészíteni kellene, s melyekből megmutatni kíváná, hogy az általunk javaslatba hozott törvény által hányan maradnának ki a választási összeírásból. En azt állitom, hogy a jogosan gyakorolt választási jogoktól az általunk benyújtott javaslat alkalmazása által, kivált ha elfogadtatnék az, mit magunk felajánlunk a városi házakra nézve, alig zártnék ki valaki; de igen érdekes statisztikai adatok lennének azok, melyek kimutatnák, hogy az egyes választókerületekben valószínűleg pártterdekből hány választó iratott össze, kinek az 1848-ki törvény választási jogot nem adott. Nem jogfosztásról tehát, de a törvény világos rendelete ellen egyes vidékeken pártterdekből történt visszaélések megállításáról volt szó. (Tetszés jobbfelől.)

Kívánjuk és kívánunk kell a részletes tárgyalást, hogy azt, a mit az általános tárgyalás alkalmával csak jeleztünk, most a részletekről annál világosabban kimutathassuk. Nem nagy elyről, de a törvény magyarázatáról van itt szó.

Az 5 évi ülésszakot mi szükségesnek, sőt nélkülözhetlennek tartjuk épen az alkotmányos rend megszilárdítása és az alkotmányos rend biztosítása végett, s miután így vagyunk meggyőződve, hibáztunk volna, ha annak előterjesztését elhalasztjuk.

Szükségképp kell és nélkülözhetlen bizonyos folytonosság a törvényhozási működésben. Ha a szabad és alkotmányos Anglia, s a még szabadabb amerikai köztársaság hosszú alkotmányos élet fejleményekért nélkülözhetlennek vélte, az általunk indítványozott 5 évnél hosszabb időtartamra választani a képviselőket a törvényhozásba: — az alkotmányos élet egyenes követelményének kell tekintenünk azt, hogy a képviselői megbízás hosszabb időre szőljön; kivált nálunk most, midőn az országgyűlésben van összesítve az államélet minden nevezetes mozanata, midőn annyi organikus törvény alkotása vár rák, mely nem végezhető el egy pár ülés alatt, de több évi következetes és egyirányu tárgyalást kíván, — mulhatlanul szükséges, hogy a törvényhozásban bizonyos folytonosság, rendszeresség és stabilitás létesítettessék. (Tetszés jobbfelől.)

De a tapasztalás is igazolta, hogy egy három éves ülésszaknak azon hátránya van, hogy ezen három évből leginkább csak egy év alatt fejtheti ki a képv. ház teljes törvényhozási működését; az első évben, kivált kezdetben, nem fejtheti ki teljes tevékenységét, miután idő kell, míg a pártok tömörülnek és a nézetek bizonyos irányt vesznek; az utolsóban pedig, midőn az újból megválasztás gondjai foglalják a képviselők nagy részét, nem képes a következetes munkásság kifejtésére. A mi nézetünk szerint a mandatum ezen meghosszabbítása fejleszti s erősíti a parlament életképességét; s mert mi erősíteni kívánjuk a törvényhozási működést, ezen nagy cél elérése végett kívánjuk az arra vezető eszközt is. (Tetszés jobbfelől.)

Mi azt hisszük, hogy azon ut helyes, melyet mi választottunk; mi tudjuk, mit akarunk, s azt nyíltan be is valljuk, s hogy az alap, melyen állunk, helyes, azt tanúsítja azon siker, azon szellemi és anyagi emelkedés, melynek kézzelfogható jelei hazánk minden részében mutatkoznak. Ezt tehát megőrizni, megtartani és minden megingatástól megóvni, meggyőződésünk szerint szent kötelességünk. (Tetszés jobbfelől.)

Mi felelősek vagyunk azért, a mit tettünk és tenni kívánunk; de nem kevésbbé fontos és súlyos azon felelősség, mely teljes mérvben az ellenzékre nehezedik mind-

azért, minek teljesítését akadályozták; eddig csak neheztelték a törvényhozás működését, most már végkép megakasztani szándékozzák.

Azonban minden rosznak megvan a jó oldala is, s hiszem, hogy az ellenzék mostani fellépése szilárdabbá, összetartóbbá tette, s hiszem, még inkább fogja tenni pártunkat, s ahhoz fog sorakozni, e mellett fog erélyvel működni mindenki, ki belátja, hogy mi az alkotmányos viszonyok megszilárdítását, politikai nemzetiségünk biztosítását, a béke és rend fenntartását, az alkotmányos kormányzatot és a szabad, nyilvános életet kívánjuk, de minden minden izgalmas tapasztalástól, hogy mindenki békén élvezhesse munkájának gyümölcseit.

Sőt remélem, hogy a mostani vita sok kétkedőt fog felvilágosítani, és minden gondolkozni tudóra, szenvedély s pártviszály által félre nem vezetett nézve könnyűvé fogja tenni a választást. Mi rámutatunk az eddig elért eredményekre: arra, mit alkotni kezdtünk s mit folytatni és befejezni kívánunk; mi rámutatunk az alkotmányosság alapelveire az utóbbi időben is kifejtett véleményünkre, — azon mérsékletre, türelemre s kitartásra, melyet tanusítunk.

Ellenszövegűket, melyet megtörni, mert respectáljuk a szabályoknak még külső formáit is, most még nincsen hatalmunkban — fájdalommal bár, de kitartó türelemmel fénytelenek vagyunk elviselni, mert érezzük, hogy az nem emeli nemzetünk tekintélyét, e perczen nem erősít, de gyengít bennünket.

Szeretnék az ékesszólás hatalmával birni, hogy legbensőbb meggyőződésemmek elragadó s meggyőző szavakat kölcsönözve, kérem a baloldalt hazánk nevében és az alkotmányosság érdekében, hagyjanak fel a kezdett iránynyal, hisz mindnyájan, úgy önök is, a történet előtt állunk, mely kérelhetlen ítéletet fog mondani felettünk. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a baloldalon.) A világ közvéleménye nyilatkozik cselekedeteinkről; gondolják meg, hogy már most is mindenki, ki szabadelvű és alkotmányos érzelmű, aggódva szemléli ezen meddő harcot, mely az alkotmányosság alapelveinek megtagadásával folytatatik; ha egyéb nem hozna más gondolatokra, tekintések, kik vannak nézeteiken: azok, kik természetes ellenfeink. Ha más nem, ez tegye egy nyugodt pillanatban gondolkodóvá s térítse vissza azon veszélyes útról, melyre oly meggondolás nélkül léptek. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Most, midőn még nem késő, kérem, hallgassák meg intő szavaimat; némissák el keblükben a pártoskodás szellemét, mely hazánkra már annyi gyászt hozott; gondoljanak arra, mely minden személyes nagyraapadás, minden pártédek felett áll: a hazára. (Élénk tetszés jobboldalon.) Ha ezt teszik, később bár, még egy jobb fordulat állhat be a ház tárgyalásainál s még sok hasznos és üdvös törvényt alkothatnak.

Alig múlt 5 éve, hogy az alkotmányos élet jótételemeiben részesülhetünk, hogy urai lettünk saját sorsunknak, s ezen, annyi szenvedésen keresztülment nemzet ismét egy jobblétnek kezdett örvendeni; s már is mutatkozik a törekvés: nemzetünk jellemében sok szép és jeles tulajdonok mellett rejlik azon két nevezetes fogatkozást felélesztetni, mely miatt majdnem egy ezred éves történetünk tanúsága szerint annyi balszerencse és szenvedés neheztedett ránk: a pártoskodást, mely gyengeséget szül, és a tulbizakodást, mely nem tekintve a létező viszonyokat és az adott körülményeket, meggondolás nélkül szokta követni teljesülhetlen ábrándjait. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Hát oly erős és veszély minden lehető esélyeitől ment nagy nemzet vagyunk-e mi, melynek nincsenek ellenei, kik a belső viszályra számíthatnak? Tekintsék csak azon kárörömet, mely mindazoknál nyilatkozik, kiknek terveik kivételében nemzetünk és Szt. István birodalmának fennállása és megszilárdítása akadályul szolgálhat. Alig, hogy kezdtük viszonyainkat rendezni, anyagilag fejlődni, s urai lenni saját sorsunknak, már is nyilvánosak a mesterségesen szított meghasonlás, a szélsőségig vitt pártoskodás és tulbizakodás jelei. (Élénk tetszés jobboldalon.)

Egyet, megvallo, soha sem fogtam fel: megérteni képes nem voltam, hogyan lehet, hogy midőn oly kevesen vagyunk a nagy nemzetek közebe élve, — midőn látjuk, hogy minden nemzetiség mennyire tömörül saját életének fentartására s befolyásának kivívására, s ezért minden áldozatot hozni kész: — akkor mi magunk közt gyengítő pártoskodást hagyunk fejlődni. Nem egyszer tanusítottam, mennyire óhajtom, hogy ne csak a veszély perczeiben, de az alkotás éveiben is egyek, és így erősek tudjunk lenni.

Rövid néhány hétig tanácskozunk még együtt, és néhány hónap múlva ismét együtt leszünk. Mi tudjuk, mi a kötelességünk: oly törvényeket hozni, melyek biztosítsák és visszazerezzék a törvénykezés megszibbasztott tevékenységét. Adja a mindenható, hogy azon keserőségek, melyek netán kebleinkben kölcsönösen támadtak, ezen idő alatt enyhüljenek, és hogy csak egy gondolat, egy törekvés lelkesítsen mindnyájunkat: hazánk javát alkotmányos uton biztosítani, (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Tisza Kálmán reflektál a miniszerelnök beszédére s szintén helytelennek tartja azt, hogy a házszabályok nem intézkednek jobban a ház tanácskozásainak rendjéről. Különösen helytelennek tartja azt, hogy nem lehet különböző tárgyakat, különböző időkben tárgyalni. Ha ez irányban fog majdan a miniszerelnök ur felszólalni, s ha ő még képviselő lesz, úgy biztosítja már ma a miniszerelnököt, hogy támogatni — fogja. A miniszerelnöknek a névszerinti szavazásra vonatkozó megjegyzésére szóló kijelenti, hogy e tekintetben nem történt visszaélés, azon egy napot kivéve, midőn az izgalom oly nagy volt a házban.

A mi a balpártnak álláspontját illeti: kiemeli, hogy ezentúl is csak az lesz, miszerint ne engedjék meg

a polgároknak jogaikról megfosztása. Ezen álláspontnál megállani hasonló szilárd kötelessége lesz a balpártnak.

A történelem ítéletének ő is teljes nyugalommal néz elébe, mert ő úgy van meggyőződve, hogy az igazságos ítéld bizonyára annak fogja majd ítélni az igazság pálmáját, ki jogot védett, nem pedig: ki jogot fosztott.

Szólok reflektál ezek után még több előtte szóló, különösen Madarász képviselő beszédére; s az azokra tett észrevételei után kijelenti, hogy Csernátony módosítványát pártolja. (Bárol éljenzés.)

Török Sándor: A házp. bizottság által javasolt bevezetést pártolja.

Előnk: T. ház! A logközelebbi ülés kedden d. u. 5 órakor lesz.

Most pedig megragadom az alkalmat, hogy a ház t. tagjainak boldog ünnepeket kívánván, egyszersmind kérem, hogy ezen napok alatt nehéz helyzetük iránt oly megállapodásra jutni méltóztassanak, hogy mind az ország kívánalmának, mind a parlament méltóságának az ünnepek utáni rövid pár hét alatt megfelelhessünk. (Általános éljenzés.)

Ülés vége d. u. 2 órakor.

Legközelebbi ülés d. u. 5 órakor.

Városi közgyűlés

— april 4-én. —

(Folytatás.)

Dr. Soos Kálmán felesleges útak fentartását nem helyesli, a tenndő felirathan pedig nyomtatékkal kívánja kiemelni, hogy a panaszló falusiak bizonyítványa, saját községükbeli egyének kihallgatását tárgyalja, már pedig általában elismert jogi elv, hogy a panaszló egyszersmind tanu is nem lehet, ennél fogva okmányaira semmi különös súlyt fektetni, vagy annak fontosságát tulajdonítani nem lehet.

Ajtai Mihály szerint is itt csak gyalogösvény és nem szekérut volt, előbbiben nem kívánja panaszlókat gátolni, de az utóbbi a városra káros levén, az meg nem engedhető.

Felolvasatott még a képviselő-tesületnek ez utra vonatkozólag 1867-ben hozott határozata.

Polgármester: A közvélemény oda látszik központosulni, hogy a városi közönség e szekérut megnyitását határozottan ellenzi az itt felhozott okokból; s a főjegyzőt megbizsa a fölterjesztés szerkesztésével, s a fölterjesztés modalitást illetőleg avat, hogy a panaszlók által felhozott önbizonyítékaikkal egyenértékű, régi emberek és pásztorok kihallgatásából szerzendő ellenokmányt, a Jékel-i féle rajz másolatát felküldje, valamint hogy abhoz a büntetési aktákat is hiteles másolatban a határdomb iránti s a katastrális felmérések kivonatait hozzá csatolya, az ekép fölterjesztelt jelentést a miniszeriumhoz fölküldje.

Következett egy megkeresés azirant, hogy a cs. kir. katonaság részére a város kórházat fogadjon, miután a Lázár féle házát ily célra semmiképen sem adják Szt. György-napon tul. A vita folytán fölfejtetett, hogy a város nem érzi magát kötelességnek kórház fogadásra, az ilyen rendeleteket soha sem fogadta el, mert eleitől fogva elve volt, hogy a katonaság a hazát szolgálván a hadsereg betegéről is nem az egyes község, hanem az állam tartozik gondoskodni; költségvetésen kívüli szerződéseket pedig épen nem köthet a város. Azonban kórház helyiségek keresésben megtalálás folytán a tanács előzékenységből segédkezet nyújtani nem késndem. A válassz ily értelemben fog megtétetni.

(Vége köv.)

Városi közügyeink.

II.

Maros-Vásárhelyt, ápril 10-én.

Maros-Vásárhely vasutja által összeköttetésbe hozott a nagy világ minden jelentékenyebb piacával, ha tehát kintetbe vesszük, hogy mily lendületet fejleszthet a kereskedelem és gazdaszat terén, minden alkalmat föl kell használnunk, azt előmozdítani, azt tökélyre emelni; mert városunk csak az által emelkedhetik.

Elmondhatjuk azt, hogy: Maros-Vásárhely, fekvését illetőleg, Erdély középpontja.

Városunkra nagy nyerelemény, hogy szép kiterjedésű vidéke van, s mint ilyen városunk központja azon a mezőgazdákra utalt helyiségeknek is, melyek ide évenként temérdek gabonáját szállítanak be és árusítanak el. Mit érne városunk akkor: ha egy magára hagyatnék? hol állana, mind a kereskedelem, mind a gazdaszat szempontjából tekintve?

Maros-Vásárhely jövőjét emeli még az is, hogy két pénzütemete van. Ez bizonyára oly célszerű intézmény, hogy a pénzembereinek tágosabb mezőt nyit, egy a kereskedelem, mint a mezőgazdaszat ügyén nagyot lendíteni, azokat virágzóvá tenni.

Lássuk hát, mily álláspontot kell az iparos osztálynak e tekintetben elfoglalnia?

Azt jól tudjuk, hogy minden czéh-intézmény eltöröltetett, tehát kívánatos, hogy legelőször is az iparos osztály összetömörüljön, ipar-társulatokká alakuljon és magát szakmájában kellően kiképezze, úgy, hogy a versenyt bárkivel megállhassa.

Városunkat, a vasutközeledése által sok idegen fogja látogatni, s hogy saját mulasztása és elmaradottsága miatt, városunkból a pénzt ne kelljen elvinni, tehát mindenekelőtt azt kell szemelőtt tartani, hogy az iparos osztály helyesen felfogva az iránt, ne hagyja ma-

gát háttérbe szoríttatni; mert különben elmarad, és ennek csak ő maga lesz egyedüli oka, s ha fölébred, akkor már késő lesz az okulás.

M.-Vásárhely az által, hogy vasutja megnyit, csak nyert, igen, mert a közlekedése gyorsabb, a mezőgazdákra nézve igen kedvező előnyt nyújt.

Tudjuk azt, hogy a miénknél jóval kisebb városok, helységek, mint törekednek oda, hogy helyzetüket felfogva, a kereskedelmet, gazdaszatot s az ipart virágzóvá tegyék.

Városunkat illetőleg pedig akkor, a midőn ily szép és nagy jövő várakozik rá, akkor a midőn ily kedvező körülményei mutatkoznak: mennyivel inkább kötelességünk azt tenni miénkünk, ha felfogjuk helyesen hivatásunkat, ha azt akarjuk, hogy városunk jövőjét biztosítsuk! hogy azon színvonalra emeljük, a hol más a miénknél szerencsésebb, népesebb és gazdagabb városok állanak.

Egy város emelkedésére nagy befolyással van még egy más tényező is, a mely maga a dolog természetéből foly, t. i. „a rend, a munkásság“, mely nélkül a társadalmi rend felbomlik, annak tekintélyét alá süllyeszt. A történelem megtanít rá, hogy, a mely nép tétlen és renyhé marad, az gazdag nem lehet soha!

Naponta tapasztaljuk azt, hogy csak a tevékenység a munkásság képes eredményre vezetni, a nemzet létét szívóssá, öntudatát erőssé, izmossá tenni; a mely nép és nemzet a folytonos és kitartó munkásságnál, a tevékenység az előre nem törekvés nyugalomát többre becsüli, az elszegényedik, elsatnyul s utóvégre is elenyészik, a kérelhetlen végzet nevét a nemzetek sorából kitörli.

Ha komolyan meggondoljuk azt, hogy mit követel tőlünk a korszerű haladás? Ha meggondoljuk azt, hogy hanyagságunk saját kárunk és szegyenünk, melynek égető bélyegét mi önmagunkra tudatosan és szándékosan nem üthetjük: akkor nem maradhatunk tétlen!

S ha belerdekeink, a polgárság jólléte előttünk szent, akkor erkölcsi kötelességünk, a köz jó érdeke és előmozdítására szilárdon közreműködni; ehhez csak jó akarat, egyetértés és kitartó munkásság mindenkinek saját hatásköréhez képest szükséges; s így biztosan kitűzött célunkhoz jutunk.

A téflenség szörnyű nagy bűn, a mely önmagát bosszulja meg, anyagilag és szellemileg egyaránt káros következményeket von maga után; mit a tapasztalás naponta igazolt.

Nincs szándékomban a fölvetett kérdést még hosszasan is fejtegetni, azt annyival is inkább hagyhatom mindenkinek saját gondolkodása kiegészítésére, mert bízom polgártársaim józan belátásában. s gyakorlatias magatartásában, hogy önerejükre támaszkodva is tudni fogják, miben áll polgári kötelességük, mit kíván tőlük saját egyéni jóllétük és a közérdek.

Ezt pedig szemelől tévesztünk egy percig sem szabad!

J. J.

Legujabb posta.

Pest, ápril 8. Ma jegyeztetett el Budán a királyi várakban Gizella főherczeg kisasszony Leopold Miksa József Mária Arnult bajor főherczeggel.

Bécs, ápril 10. A „Neu Freue Presse“ szerint, tegnap az itteni külügyi hivatalba Pétersbugból nagyon komoly hírek érkeztek, némelyek szerint Dunafejedelemségeket mások szerint Galicziát tárgyaló tárgyalók.

A „Testvér“ ápril 11-iki számából: Lónyai Menyhért gróf és Tóth Vilmos — hír szerint — benyújtották lemondásukat.

Helyi dolgok.

— Ugy értesültünk hogy Marosszék Bizottságának április 18-án ki hirdetett közgyűlése ugyan e hó 22-ére halasztott, miről az illető bizottsági tagok értesítve vannak.

— A helyi „Jótekonny nőegylet“ ma, azaz, szombaton este adja műkedvelők közreműködésével az Apolloteremben az általunk is fölemlített hangversenyt, melynek műsorozata a következő: 1. Nyitány, a Porticzi némből, Auber-től, Zájh Antal karmester ur vezénylete alatt, előadva az ev. ref. iskolai ifjuság zenekara által. 2. Az alvajáróból egy ábránd Kettener Ödön-től zongorán Vegler Gy. ur ált. 3. Ördög Róbertől Mayerbeertől, hegedűn zongorakísérettel előadva, Bodola G. ált. 4. Cavatiua a „Hugenották“-ból, éneklő Engel Giza k. a. 5. A vasút keletkezéséről felolvas Volfgruber István 6. Chopin polonaise hegedűn zongorakísérettel előadva Mentovich Gyula ur ált. 7. Egy nap nórvégiában, Willmers Rudolf-tól zongorán előadva Vegler Gy. ur. 8. Duetto a „Hugenották“-ból éneklő Engel Giza k. a. és dr. Vályi Gábor ur. A műsorozatott egy kis kedélyes táncvígálm követi. Helyek ára; Elsőrendű zártszék és erkély hely 1 frt. Másodrendű zártszék 80 kr. Álló hely 50 kr, Belépti jegyek előre válthatók a Dájbukát testvérek kereskedésében. Kezdete fél 7 órakor.

* Maros-Vásárhely sz. k város nagyrádmű közönségéhez. Az erdélyi országos színházi választmány, hogy a kolozsvári országos nemzeti színház ügyének nagyobb lendületet adjon, elhatározta azt maga kezébe venni, s a szintársulat szervezésével és igazgatásával engem bizott meg. En ezt lehető gondall összeállítottam, úgy hogy az itteni dráma-, vigjáték-, népszimű- és operette-társulat f. évi május elején teljes számában indulhat ki nyári állomására. E nyári állomásul Maros-Vásárhely sz. k. városát választottam, hogy a m.-vásárhelyi n. é. közönségnek nyujtsak alkalmat oly műélvezetre, melyet csak is egy ily teljes számú szintársulat képes nyujtani. S hogy ez annál könnyebben elérhető legyen, egy nyári szinkórnek a város kellő közepén leendő felállítását iránt intézkedtem. Tettem pedig mindezt azon hazafias áldozatkészségre és kitűnő buzgalomra számítva, melyet a

t. közönség minden iránt a mi szép és jó, a mi hazai és nemzeti mindenha tanusítani szokott. A midőn eszerint e hazafi pártolást előre és tiszteletteljesen kikérem, s ebbe teljesen bízva a szintársulat érkezését jelezném, van szerencsém tudatni, hogy a tudni kívánt részletekről annak idejében az előleges színi felhívás nyujtandó bővebb értesülést. Kolozsvárt. 1872. ápril hóban. Teljes tisztelettel. báró Huszár Sándor, intendants.

— **A m.-vásárhelyi takarékpénztárnak 1872 márczius havi üzletforgalma.**

Bevétel:

Pénztármaradvány áthozata mult hóról	19966	frt 1 kr.
Tak. pénztári betétek 80 féltől	10459	„ 52 „
Vissza fizetett váltók	110705	„ — „
„ Zalogok	1349	„ — „
Befizetett kamatok	2139	„ 6 „
„illetékek	1449	„ 57 „
Részvényátíratási díjak	42	„ — „
Megtérített kezelési költségek	32	„ 85 „
Késedelmi kamatok	3	„ 55 „
Más pénzintézetektől	27000	„ — „
Viszleszámitolt váltók	10000	„ — „
Összesen:	183166	frt 56 kr.

Kiadás:

Betét visszafizetés 50 félnek	40150	frt 39 kr.
Kifizetett betéti folyó kamatok	174	„ 56 „
Leszámitolt váltók	115843	„ — „
Előlegek értékpapírokra	180	„ — „
Zalogkölesönök	1064	„ — „
Felvett kölesönök kamatai	498	„ — „
Kezelési költségek	141	„ 4 „
Bélyeg és postadíjak	233	„ 35 „
Tiszti fizetések	233	„ 55 „
Igazgatási költségek	2390	„ 24 „
Kifizetett osztalék 1871-ről	864	„ — „
„ az előbbi évekről	210	„ — „
Más pénzintézeteknek	4000	„ — „
Pénztármaradvány	10163	„ 40 „
Összesen:	183166	frt 56 kr.

Maros-Vásárhelytt, 1872. ápril. 5-kén.

Könyvelő helyett:

Jeney Albert
aligazgató.

Kornhoffer Lajos,
jegyző.

VEGYES.

— **Meghívás.** Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlését ápril 27. d. e. 10 órakor fogja Kolozsvárt a városház nagy termében megtartani, miről az egyesület helyi lakó s s vidéki tagjai azon kéressel értesítettek, hogy a kijelölt időben és helyen minél nagyobb számmal megjeleni méltóztatának. B. Huszár Sándor s. k. egyleti alelnök Gamauf Vilmos s. k. egyleti titkár.

— **Persziából** írják a szörnyű hirt, hogy Teherában naponként 300 ember hal le éhség és hágyázban, s Hamadon kerületben már a gyermekeket is eszik.

— **Templomrablás.** Dicső-Szt-Mártontonban fényes nappal ellopták a kelyhet tányérával együtt az oltártól s a 250 ft értékű szent edényeket 3 ft 18 kron a kormárosnak pálinkáért eladták. A tetteseknek nyomukban vannak.

— **Lőpor felrobbanás.** Gráci táviatok szerint a város közelében álló három löporraktár ismeretlen okból felrobbant. A romok alatt több munkás holttesteire akadtak.

— **A keleti vasut igazgatósága** hír szerint a Gyula-Fehérvár Medgyes közti vonalrész május hó folytán szándékozik megnyitni és a forgalomnak átadatni.

— **Columbián sorsa.** Egy átkozott vihar következtében 1867 ben a nyugati indiai pacific-társaság gőzöse elsüllyedvén, az most évek mulva csaknem sértetlen állapotban emeltetett ki az ocean mélyéből. A szállított szekrény feletti feliratok még épek. Nehány ezernyi dollár áldozattal az elmerült gőzös újra hasítani fogja a habok tükreit.

— **Segesvárt** a torokgyik ugyancsak nagy mérvben dühöng s könyörtelenül szedi áldozatait. E miatt az iskolák bezárattak.

— **Brassó vidékén** nehezen foly az ujjonozás. Olvassuk az egyik hírlap. Így a hét falvakban 191 hadkötes közül csak 12 jelent meg a sorozásra. Egész családok elköltöztek az ujjonozás idejére, azt híván, hogy az assistentiára kirendelt katonaság majd vissza vonul s aztán szent a békesség.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1872. ápril hó 15-ik és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly

Kuti Imre, Bálint Mária e. 34 frt 48¹/₃ kr. iránt Göldner Sámuel hagyatéka Wachner J. e. 14029 frt i. Göldner Sámuel hagyatéka ugyanaz e. 14029 frt i. Stefáni Demeter, Bartha Borbára e. tulajdona i. Weinberger Pál, Singer Adolf e. 41 frt i. Rába Tycila, Rába Om-zsia s társ. végrendelet megsemmisítése i. Bíró J. Boér

Samuel hagyatéka e. som. visszah. i. Kakoczi g. e. egyház, Bucz Lika e. határjárás i.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos.

Nagy István, Kilin Ferencz e. 460 frt i. Kovács Penzsi, Besenzni János e. fekvők r. Mendel Farkas s t. Sziogyártó András és társa e. zárlat i.

Előadó k. t. b. Csergedi János

Marinca Todora, Juon és George, Todora e. birtokh. i. Toató Lajosné, Toató Gergely s társ. e. som. visszah. i. Vulku Éva, Sulin George e. 40 frt i. György István Deák György e. 301 frt. 68 kr. i. Trimbirtao Zacharia, Taflan Moise e. kaszáló i. Jósif Loza. George Munteanu e. örökösödési jog i. Lupta község, Rosiala Vaszilie ellen 144 frt 26 kr. i. Abraham Ferencz, Buzogány János e. 150 forint és 50 forint iránt.

Előadó k. t. bíró Elekes Pál.

Bajta Maftei, Roth Izsák e. som. Izsák e. sommás visszah. i. Marosán György, Krékan Iliá s társ. e. 240 frt. i. Szulika Alexanak, Stan Peren és társ. e. 2631 frt i. Csóra Máriai Balca János e. 536 frt 55 kr. i. Fábian Ferenczné, Dömödi Márianak, Petrisor Vaszi e. 18 frt. i. Porjasz József, Weinberger Lázár e. 36 frt 26 kr. i. Rottenberg Áron, Batosi András e. bérlemény i. Balog Lukács, Oltyán Gergely e. birtokh. i. Ifj. Zágráb János Zongott József csödtömege és t. e. igény per. Ifj. Both János, Bakos Ferencz e. 300 frt i. Tamási Tamás Karváz Gyula bérmezsüntetés i.

Előadó k. t. b. Déési Farkas.

Bálint József, Nagy Imre e. 70 frt, i. Lázár György Magyar János e. 47 véka gabona és 31 frt. i. Ilyei I. Ilyei János e. som. visszah. i. Kovács Dávid, Bartalis Lajos e. Kádár Balázs Ferencz, Rác Gáspár e. sommás visszahelyezés iránt,

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Dósa Dániel által.

Bíró Pál, Huszár József e. egy gát eltávolítása i. Kis Istvánné, Nagy S. e. 30 frt i. Szabados Györgyné s társ., özv. Szabados Gavriláné e. örökösödési kiadása i. Pap Mihály s társ., Pap Mártonné s társ. e. 98 frt 66¹/₂ kr. i. Tusa József Barta György e. válás i. Volones János, Demeter Lajos ellen, 62 frt i.

Előadó k. t. b. Pipos Péter.

Nagy Floris, Stulczki és és Gajzágó e. munkabér i. Zoltán Mózes, Simó János e. kártérítés i. Bonis István, Köböl Kutyán György e. egy telek i. Horváth József, Barnan Johann e. 24 frt 25 kr. i. Oancza Silvestru Savu Juon és társ. e. 104 frt i.

Előadó k. t. p. bíró Ilyés István.

Komis Lajps és társ. Mandula J. s társ. e. 1091 frt i. Biluska Jakabnak, Scherés J. és társ. Schmidt F., s társ. Nyikulicz czég s társ. Richter Ignátz s társ. Netha E. és társ. Niemaungans czég e. igényper i.

III. Tanács bűnügyben.

Előadó k. t. bíró Nagy Sámuel.

Vlád Józsi nehéz testi sértés. Gergely Ágnes és András Mari gyermek gyilkosság. Ferencz János és István tolvajság. Udám Márton testi bizt. e. kih.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György.

Kaufmann Pegina, Marián Juon és társ., Stan Parasciva becs. sértés i. kih. Cicou Oprea lopás. Olariu Oniszie s társ., ifj. Csiki István e. testi bizt. e. kihágás.

Előadó k. t. bíró Spech Adolf.

Karika Ignátz s társ. lopás. Kapitány András becsületsértés iránt.

Előadó k. t. bíró Stoyka Antal.

Stojka Vuon testi bizt. e. kihág. Opra Todors társ. gyilkosság és tolvajság e. Kovács Ferencz, közbiztonság e. kihág. Dávid Mihályú becs. bizt. e. kihág.

Előadó k. t. pótbíró Mégai Ferencz.

Pozsik András, Todoczie Jovesku sulvos testisértés. Rákosi János és társai család.

IV. Tanács urbéri ügyben.

Előadó k. t. bíró Antalí Gábor.

Gr. Mikó Imre, Kis György Burgói e. egy beltelek visszaadása i. Ugyauaz, Molnár András e. egy belalomány majorság természete elismerése és visszaadása i. Bíró Sándor Dusa Mihnila e. egy belső telek s kultartozékainak megváltása avagy visszabocsátása i. Snere Ferencz, Moldovai Istvánné e. egy külső tartományokkal el látott állomány kiültetése i.

Előadó k. t. pótbíró Gruz István

Kovács József, Macskási Lajos hagyaték tömege e. urb. fekvőségeit. Simai Lukács és társaa türei volt urbérese e. tagosítás és közhelyek elkülönítése i. Gr. Bánfi Miklós, Trányis község volt urbéresei e. közhelyek elkülönítése i. Ugyanaz a n.-sebesi volt urb. e. erdő haszonvételek szabályozásáért. Ugyanas a csuccsai volt urb. e. erdő szabályozás és közhelyek elkülönítése i.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(április 10.)

5 ⁰ / ₀ metallique	64.45
5 ⁰ / ₀ nemz. államkölesön	64.45
1860. államkötvény	102.—
Bankrészvény	837.—
Hitelrészvény	340.40
London	10.10
Ezüst	108.—
Arany	5.26
Napoleon arany	8.80 ¹ / ₂
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	82.25
„ „ „ temesi	79.50
„ „ „ erdélyi	77.—
„ „ „ horvát-slavon	—.—

Felelős szerkesztő: DOBOLYI SÁNDOR.

HIRDETMÉNYEK.

1—3

171. 1872. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú magyar kir. közmunka- és közlekedési miniszterium jelen évi február hó 9- és 18-ról 21,564. és 21,565. 1871. számok alatt kelt rendeleteivel az alább egyenként megnevezendő hidhelyre állítási munkákat engedélyezvén, azok végrehajtásának biztosítására **jelen évi május hó 6-án délelőtti 9 órán kezdve** nyilvános árlejtés fog tartatni a maros-vásárhelyi magyar kir. mérnöki hivatal irodájában.

Az árlejtés tárgyát képező hidmunkák következők:

1. A kolozsvári-brassói államút $8\frac{0-1}{8}$ mértföld szakaszán M.-Ludas közelében eső 111-ik számú átereszt ujjraépítése, a meder fenék lépcsőzetes kővezésével 1898 frt — kr.

2. Ugyan ezen útvonal $11\frac{0-1}{8}$ mértföld szakaszán, Ugra közelében eső 131. számú átereszt ujjraépítése 514 frt — kr. Az elősorolt műtárgyak árlejtése tételenként **elkülönítve** fog megtartatni.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5⁰/₀ bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

A betett bánatpénzt vállalkozó által biztosítékul 10⁰/₀-ra kiegészítendő.

Szabályszerűen készített és kellően fölszerelt írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, de csak a nyilvános szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelytt, 1872. április hó 9-én.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

2—3

Eladó ház.

M.-Vásárhelytt (vasuti állomás és végpont).

A Nagy-Szt-György- és rózsza-utca **szögletén**, az ugynevezett Göcking (azelőtt Cseréy-féle) ház, mely három nagyobb köépülettel, tágos udvarral, pékműhelylyel, jó pincékkel, kuttal sat. ellátva, a piac közelében fekszik, szabad kézből eladó.

Értekezhetni szóval vagy levél útján Rápolyt Károly takarékpénztári könyvvezetővel Maros-Vásárhelytt.

2—2

Mag-török-buza

a maros-vásárhelyi országos gazdasági tárlaton éremmel kitüntetett **Nápolyi** nevezetű török-buzából, mely *igen korán érke*, legsúlyosabb, *Körtefáján* nagyobb mennyiségbe van eladó mag-török-buza, kisvékával ára **3 frt.** utolsó posta Széregén.